

Smaastykker.

Hans Tausen og St. Ibs kirke i Roskilde.

Af sognepræst *Th. Aaholm*, Vojens.

Da planen om restaurering af St. Ibs kirke i Roskilde for et par år siden blev bragt offentligt frem, kom også den ytring, stærkt understreget, at Hans Tausen havde været den første evangeliske sognepræst ved denne kirke. Det var for adskillige en noget overraskende oplysning, da dette forhold egentlig ikke havde været kendt før. Såvidt vides var kilden en artikelrække, hvis forfatter var daværende inspectør A. Poulsen, St. Jørgensbjerg skole, og som i sin tid fremkom i Roskilde Tidende; bemeldte artikler foreligger i særtryk. Imidlertid er denne kilde på dette punct næppe særlig pålidelig, og forfatteren fremfører ikke skygge af bevis for sin oplysnings rigtighed; de actstykker, som er bevaret fra den tid, giver ikke noget holdepunct for antagelsen af, at Hans Tausen har været sognepræst ved St. Ib, og de nyere undersøgelser om Hans Tausens liv ejheller.

Navnlig på grundlag af de oplysninger, som afdøde sognepræst, dr. theol. H. F. Rørdam gennem af ham fremdragne actstykker har leveret om Hans Tausen og dennes virksomhed i Roskilde, skal her meddeles, hvad der med sikkerhed kan siges om denne sag:

Bughagen omtaler i et brev af 28. dec. 1538 til Christian III, at borgmester og råd i Roskilde ønskede Hans Tausen som deres tredje sognepræst, da de to sognepræster, som i forvejen var ansat, ikke var tilstrækkelige. I februar 1538 er Hans Tausen i Roskilde som læsemester (lector theologiæ), og fra september 1539 er bevaret 2de breve fra capitlet i Roskilde, hvorved der tillægges ham 50 gylden eller jakobsdaler samt fribolig i en cannikeresidens; i det ene af disse breve nævnes H. T. blot som „mester“, i det andet som „mester Hans Tau-

sen, prædicant og læsemester her hos domkirken"; ved et brev af 8. juni 1539 fra rector og professorer ved Københavns universitet tillægges der ham bispetienden af Glim sogn; i dette brev nævnes han som „Magister Joannes Taussen, Theologie baccalaureus ac publicus in Ecclesia Roschildensi sacrorum litteratum professor" (mester H. T., baccalavr i theologi og offentlig lærer i den hellige skrift ved kirken i Roskilde). Disse actstykker er optrykt i Ny kirkehist. saml. III, pag. 22 ff., og giver intet holdepunct for antagelsen af H. T. som sognepræst ved St. Ib, ja end ikke som *sognepræst* ved domkirken. Den nyeste biografi af H. T. (af prof. theol. J. Oskar Andersen i Kirkeleksikon for Norden IV, pag. 500 ff.) leverer ej heller noget holdepunct i denne sag, ligesom det kan bemærkes, at Wibergs præstehistorie først 1571 kender en sognepræst ved St. Ib, nemlig Jørgen Henriksen Flinth, død 1607; Hundrup: Præster ved Roskilde Domkirke efter Reformationen, ved lige så lidt.

Det er muligvis Bugenhagens ovennævnte Ytring om „den *tredie* sognepræst", som har foranlediget antagelsen af H. T. som sognepræst ved St. Ib; men i denne forbindelse maa det erindres, at 1537 synes der endnu at have været følgende kirker i Roskilde og i brug (?) foruden domkirken: St. Peders kirke (synes at have været brugt endnu 1555, jfr. kongens klemmebrev af 9. maj 1555, hvis det ikke der er en skrivfejl for Spidalsbjærg (St. Jørgensbjærg), da kongebrev af 21. januar 1539 siger, at St. Peders kirke er nedlagt), Allehelgens kirke (var nedlagt 21. januar 1539), Gråbrødre (= Hellig Trefoldigheds?) kirke (sognekirke indtil 1575), St. Mikkel's kirke (nedbrudt 1575), Vor Frue kirke (fik sine sognegrænser omlagt if. kongebrev af 21. jan. 1539), St. Ib og udenfor byen Spidalsbjærg (St. Jørgensbjærg). Med Bugenhagens ytring siges næppe mere end, at der på den tid blandt præstesketet i den temmelig papistiske by Roskilde var 2 evangeliske sognepræster, men at en *tredie* var nødvendig, eftersom det papistiske præstesket var talrigt; de bevarede actstykker siger intet om, at H. T. blev *sognepræst* i Roskilde, og der er end mindre en eneste antydning af, at han har haft nogen forbindelse med St. Ib. Det vides, at præsten ved St. Ib en tid lang var succentor ved domkirken, men en succentor var en art kirkesanger, som ledede et chor ved vekselsang, og der foreligger intet om, at H. T. har haft en saadan stilling.

Det maa herefter antages, at det beror paa en misforståelse, som ikke har rod i nogen bekendt virkelighed, når man siger, at Hans Tausen har været sognepræst ved St. Ibs kirke i Roskilde.